

Технологія художньої в'язі

Сергій НАЗАРОВ, методист НМЦ технологій ІППО КУ ім. Б. Д. Грінченка, м. Київ

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми «Технології. 10—11 класи».

Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з технологією **художньої в'язі**, яку можна використовувати як для виготовлення окремих виробів, наприклад, панно, шеврони, так і для оздоблення виробів.

В'язь — це вид старовинного декоративного письма, у якому окремі літери й слова зливаються у суцільний орнамент. В'язь використовували й для оздоблення виробів.

Суть технології художньої в'язі полягає в тому, що із певних матеріалів (дріт, шнур, стрічки, тасьма) виготовляються окремі елементи — завиток, хрестик, листок, промінці, вусики, які прикріплюються до поверхні тканини, деревини, пластмаси, оргскла тощо, створюючи суцільний візерунок або орнамент. Пустоти між в'яззю інколи заповнюють стразами, бісером, намистинками тощо.

Вивчення варіативного модуля «Технологія художньої в'язі» доцільно особливо у змішаних класах (хлопці працюють із *дротом*, дівчата — із *шнуром*).

Виготовлення виробів технікою художньої в'язі з використанням різних матеріалів відповідно до структури та змісту програми здійснюється через **проектно-технологічну діяльність** учнів, практичним результатом якої має стати **проект**, що складається із:

1) *портфоліо*:

- обґрунтування вибору теми проекту, його актуальність;
- план роботи з виконання проекту;
- план проектної діяльності;
- вимоги до виробу чи критерії виробу;
- визначення необхідних знань та вмінь;
- інформація про еволюцію техніки чи виробу;

- вироби-аналоги та їх аналіз;
 - конструювання власного виробу (опис, ескізи замальовки — клаузура, схеми, технологія виготовлення виробу);
 - добір матеріалів за їх властивостями;
 - добір інструментів;
 - економічне обґрунтування;
 - міні-маркетингові дослідження;
 - реклама;
 - фото готового виробу;
- 2) виготовленого виробу.

Портфоліо проекту можна створювати як в електронному, так і в паперовому варіанті.

Основним принципом тут є *творчий підхід*.

Під час виконання проекту важливо звертати увагу на його *матеріалоемність і вартість*.

На початку засвоєння модуля вчитель розкриває перед учнями теоретичний матеріал, який дасть їм змогу розпочати пошук потрібної інформації, визначитись із напрямом, за яким вони бажають працювати.

Учитель має спонукати учнів до пошуку інформації (про орнаменти, створені в'язю, та вироби, оздоблені дротом, шнуром), яка є найбільш цікавою особисто для них; виробів-аналогів, оздоблених в'язю, і які, на їхню думку, виглядають оригінально чи привабливо.

Слід пам'ятати, що все необхідне для виконання проекту — від теоретичних відомостей до технології виготовлення і матеріалів для роботи учні мають віднайти та скомпонувати самостійно. Основним завданням учителя є формування відповідних умінь та навичок для виконання цієї творчої навчально-пошукової роботи.

Захист проекту можна здійснювати за таким **орієнтовним планом**:

1. Відповідність готового виробу задуму, розробленим критеріям.
2. Орієнтовні матеріальні затрати та час, витрачений на виготовлення виробу.
3. Які технологічні та естетико-конструкторські новації характерні для проекту?
4. Обґрунтування вартості виробу та її порівняння з вартістю аналогічних виробів у художніх салонах, торговельній мережі тощо.
5. Труднощі, які виникали під час виконання творчого проекту, шляхи їх подолання.

6. Порівняння реальних результатів із завданнями проекту.
7. Чому отримали саме такий результат?
8. Що потрібно зробити для того, щоб мати кращі результати роботи?
9. Плани на майбутнє.

Для захисту проекту можна використати і презентацію проекту, виконану в програмі, наприклад, *Power Point*.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Тематичний план

№ з/п	Назва теми	К-ть год
1	Тема 1. Загальні відомості про технологію художньої в'язі	2
2	Тема 2. Проектування та виготовлення (оздоблення) виробів з використанням технології художньої в'язі	16
3	Тема 3. Презентація та оцінювання результатів проектної діяльності	2
Усього:		20

Програма

№ з/п	К-ть год	Назва теми та її зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
1	2	Тема 1. Загальні відомості про технологію художньої в'язі Короткі історичні відомості про орнаменти, виконані в'язю. Використання в'язі для оздоблення виробів (одяг, посуд, зброя, прикраси і т. ін.). Матеріали та інструменти для виготовлення та оздоблення виробів художньою в'язю. Технологія виготовлення виробів та оздоблення виробів художньою в'язю. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> вироби з використанням художньої в'язі; • <i>характеризує</i> конструкційні матеріали (дріт, шнур, стрічки, тасьма) для виконання в'язі; • <i>складає</i> план роботи з виготовлення виробу; • <i>здійснює</i> підготовку матеріалу до роботи; • <i>називає</i> види інструментів для вимірювання та розмічання; • <i>добирає</i> інструменти для роботи; • <i>обґрунтовує</i> добір конструкційних матеріалів залежно від призначення виробу;

Продовження

№ з/п	К-ть год	Назва теми та її зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		вимоги. Організація робочого місця	<ul style="list-style-type: none"> • виконує нескладні вправи із переплетення дроту (шнура); • дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог, організації робочого місця
2	16	Тема 2. Проектування та виготовлення (оздоблення) виробів з використанням технології художньої в'язі	
		<p>Постановка проблеми. Визначення завдань для виконання проекту. Робота з інформаційними джерелами. Створення банку ідей. Аналіз та систематизація інформації. Розробка ескізного малюнка виробу (чи оздоблення готового виробу). Технологічна послідовність виготовлення виробу (оздоблення готового виробу):</p> <p>1) розробка шаблонів елементів орнаменту (візерунка);</p> <p>2) розмічання основи виробу для закріплення елементів орнаменту (візерунка);</p> <p>3) виготовлення елементів орнаменту (візерунка);</p> <p>4) закріплення окремих елементів орнаменту (візерунка) на виробі;</p> <p>5) переплетення і закріплення елементів (між собою та з основою);</p> <p>6) остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • складає план роботи з виконання проекту та план проектної діяльності; • здійснює пошук інформації та виробів-аналогів, планування раціональної послідовності виконання роботи; • аналізує та систематизує інформацію; • компонує реферат (якщо портфоліо створюється в електронному варіанті); • розробляє ескізний малюнок виробу (чи оздоблення готового виробу); • добирає матеріали, інструменти та пристосування; • визначає спосіб з'єднання деталей між собою та з основою виробу; • виготовляє (оздоблює) виріб; • контролює якість виробу; • організовує своє робоче місце; • дотримується правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог; • виконує економічне обґрунтування, маркетингові дослідження; • розробляє рекламу; • готує матеріали для портфоліо; • створює презентацію проекту (електронний варіант)

Закінчення

№ з/п	К-ть год	Назва теми та її зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		Економічне обґрунтування виробу. Маркетингові дослідження. Розробка реклами	
3	2	Тема 3. Презентація та оцінювання результатів проектної діяльності	
		Компонування портфоліо проекту. Захист проекту (за планом)	<ul style="list-style-type: none"> • характеризує складники портфоліо; • компонує портфоліо; • захищає проект; • здійснює оцінювання виготовленого виробу і процесу праці за загальними естетичними та функціональними показниками

Орієнтовний перелік об'єктів проектування

Панно, шеврони, елементи меблів, шкатулки, абажури, вази, елементи одягу тощо.

Обладнання, інструменти та пристосування

Інструмент для розмічання, дріль, свердла, різці для різьблення, кусачки, круглогубці, плоскогубці, голки, наждачний папір, п'яльця та планшет з фанери для роботи з тканиною, кнопки для закріплення тканини.

Матеріали

Дріт, клей, тканина, шнур, нитки.

Література

1. Запаско Я.П., Голод І.В., Білик В.І. та ін. Декоративно-ужиткове мистецтво: Словник. У 2-х т. / Кер. авт. кол. Я.П. Запаско. — Л.: Афіша, 2000.
2. Смирнова Э.С. Культура древней Руси. — М.: Просвещение, 1967. — 302 с.

Список сайтів

1. <http://www.trozo.ru>.
2. <http://bibliotekar.ru/ornamenty/21.htm>.
3. <http://www.artgalery.ru>.